

Marts 2015
No. 75

Øster Agdrup på Hjørringvej

SPEJLET

ET TILBAGEBLIK

**Østervrå Lokalhistoriske
Forening**

Sæby Bank havde længe haft faste kontordage i Østervrå Konditori i nogle timer på mandage, onsdage og fredage. Efterhånden opstod der behov for mere åbningstid, og i 1953 sendte H.-B. en skrivelse til Sæby Bank med krav om snarest at få indført daglig kontortid med fast kontorbestyrer i bedre indrettede og mere tidssvarende kontorlokaler. Banken var ikke afvisende, og da H.-B. ønskede at udstykke markedspladsen med salg for øje, købte Sæby Bank en grund her i 1955, og byggeriet kunne gå i gang.

Året efter kunne Østervrå Håndværker- og Borgerforening holde 50års jubilæum. Til det formål lejede man en barak, som blev stillet op ud for Hotellet, og myndighederne havde i dagens anledning imødekommet foreningens ansøgning om at servere spiritus til maden. Prisen for sild, 3 stk. smørrebrød, øl og kaffe var 9,50 kr.

Det blev et festligt bord, hvor gæsterne rigtigt hyggede sig med god mad og drikke - ind imellem afbrudt af de obligate taler, der nu engang hører sig til ved sådan en lejlighed. Bogtrykker Holger Christensen fortalte i et spændende causeri om foreningens historie i de forløbne 50 år.

Et andet indslag var udnævnelsen af 4 æresmedlemmer, som man ønskede at hædre for det store arbejde, de i tidens løb havde lagt i foreningen. Det var følgende:

J. Brogaard (1908), Møller Christensen (1912), J. Friismose (1913) og skrædder M. Larsen (1916).

Efter spisningen foregik resten af festen i Hotellets sal, hvor Østervrå Amatørscene optrådte med en kavalkade over sjove hændelser fra de sidste 50 år. Realskolelærer J. K. Kristensen havde forfattet teksten, som vakte megen latter. Derefter var der dans, og så var endnu en fin aften i foreningens historie forbi.

I 1957 blev der efter en ansøgning til Falck udstationeret en ambulance på Falck-stationen i Østervrå, og samme år vedtog man at undersøge, hvad en træbygning i anlægget ville koste - hovedsagelig til brug ved sommerfesterne.

Borgerforeningen havde et stykke tid været aktiv for at få oprettet et fjernvarmeanlæg i Østervrå, og det blev muliggjort, da foreningen i sommeren 1959 solgte en grund på den gamle markedsplads til det kommende varmeværk under betingelse af, at bygningen blev opført på den bageste halvdel af arealet. Det følgende år solgte man nabogrunden til den nyansatte varmemester, William Christensen, der anså det for formålstjenligt at bo så nær sin nye arbejdsplads som muligt.

Dermed var købet af en pavillon til anlægget rykket nærmere, og umiddelbart efter salget købte H.-B. en stor træbarak fra havnepladsen i Frederikshavn, hvorefter den blev opstillet i anlægget ved frivillig arbejdskraft.

1960 blev et vigtigt år i Østervrås historie, for det store skolebyggeri var nu ved at være tilendebragt, og ved indvielsen d. 23. september 1960 kunne foreningen såvel som sognet glæde sig over, at en funklende ny og moderne centralskole stod klar til brug under navnet Torslev Centralskole.

I Østervrå havde der i mange år været en handelsskole, som havde kørt med et meget stramt budget og var helt afhængig af forskellige tilskud, bl.a. fra H.-B. I 1961 så handelsskolen ingen mulighed for at fortsætte, og Håndværker- og Borgerforeningen, der så betydningen af at bevare handelsskolen i Østervrå, trådte nu hjælpende til og vedtog d. 20. juni 1961 at drive skolen videre på egen hånd.

Datidens handelsskoleelever samt eleverne på de tekniske skoler havde meget lange arbejdsdage fra tidligt om morgenen til arbejdstidens ophør afbrudt af en times middagspause. Derefter var der for handelseleverne kun en halv time til rådighed, før undervisningen startede kl. 18.15. Kl. 20 var skolen forbi, men ikke pligterne, for nu skulle der bruges tid på forberedelse til den kommende dags undervisning. Sådan så det ud mandag, tirsdag og torsdag, tre af ugens dage.

Derfor var det en stor fordel for såvel elever som arbejdsgivere, at der ikke skulle bruges en længere tid på transport til en større by. Da der efterhånden var opstået et stort behov for tandlæge i Østervrå, vedtog H.-B. i november 1960 at søge at få en tandlæge til byen gennem annoncering i Tandlægebladet. Dette fine initiativ gav først resultat i 1968, da Kjeld Bornæs nedsatte sig som tandlæge og oprettede en midlertidig klinik på Hjørringvej 438, indtil han byggede sin nye klinik på Fasanvej.

Mindre held havde man i arbejdet med at sikre Hotellets eksistens. Her udgjorde den manglende spiritusbevilling igen et problem. Chr. Nødgård, der havde købt hotellet i 1946, havde sammen med H.-B. søgt om spiritusbevilling tre gange. De to første gange endte det med kommuneafstemning – begge med negativt resultat. Den tredje gang - i 1962 - var der ved afstemningen i sognerådet 6 stemmer for og 3 imod forslaget. Reglerne var imidlertid sådan, at når mindretallet udgjorde en tredjedel af stemmerne, kunne det forlange kommuneafstemning.

Det ønskede Chr. Nødgård ikke. Spillet var for ulige, mente han, eftersom man ved de foregående kommuneafstemninger havde kunnet se folk blive transporteret til afstemningsstedet - pakket ind i dyner. Han og flere andre pegede endvidere på, at afstemningen kun meget vanskeligt kunne give et positivt resultat for bevilling, fordi det til syvende og sidst var sofavælgerne, der ville afgøre udfaldet, og eftersom Østervrå lå i en udkant af Torslev Kommune, ville disse vælgeres antal blive stort. Helt anderledes ville det være, hvis det kun var beboerne i Østervrå, der havde stemmeret.

Chr. Nødgård havde ganske enkelt fået nok og lukkede sit hotel. Han forsøgte at sælge det til olieselskabet B.P., der var meget interesseret i købet. Der blev dog aldrig skrevet skøde, for først måtte man have sognerådets godkendelse til nedrivning af Hotellet og opførelse af en benzinstation, og det fik man ikke. I stedet overtog Torslev Kommune Hotellet med henblik på videresalg, og H.-B. blev repræsenteret i et udvalg, der i de kommende år arbejdede med hotelsagen.

Mere succes havde man med ansøgningen til Jysk Telefon om opsættelse af en telefonboks ved Hotellet. I en tid uden mobiltelefoni og i en tid, hvor en telefon ikke var allemandseje, var det til glæde for mange at kunne benytte mønttelefonen midt i hovedgaden.

Et andet godt tiltag lykkedes i 1965, da Håndværker- og Borgerforeningen fik oprettet en handelstandsforening, der på en mere effektiv måde ville kunne varetage de handlendes

behov. Det viste sig da også hurtigt, at Østervrå Handelstandsforening fremover kunne overtage mange af de opgaver, H.-B. hidtil selv havde klaret.

Østervrå kom til at stå uden samlingssted indtil til den 14. januar 1966, da Karlo Winther Hansen købte hotelbygningen for 60.000 kr. Forinden havde Østervrå Handelsstandsforening opfordret Torslev Sogns Erhvervsudvalg til at overtage sagen om bevilling, og endelig lykkedes det at få en bevilling i hus. Dermed var der foreløbig skabt ro om Østervrå Hotel, som nu gik under navnet Østervrå Kro.

Efter aftale med den nye ejer kunne man i marts måned samme år indrette et ventesal for rutebilpassagerer i den ene ende af kroen, og efter et års forløb overtog Østervrå Handelstandsforening driften af denne mod et tilskud fra H.-B.

Der var nu gået 10 år siden jubilæet i 1956, og skønt det i perioder var gået op ad bakke, var der trods alt opnået resultater, som var værd at fejre. Det gjorde man med 60 års jubilæet den 1. juni 1966 på Østervrå Kro, som her fik lejlighed til at vise et bredt udsnit af egnens borgere, hvad den formåede i kulinarisk henseende. Det lykkedes fuldt ud med en festmiddag bestående af muslingeskal med stegt og kogt rødspættefilet med rejer og muslinger, dertil 1 glas sauterne. Hovedretten bestod af oksefilet med haricots verts og franske kartofler samt 1 glas rødvin og endelig is med frugter sammen med 1 glas madeira efterfulgt af kaffe med småkager.

Harmonisterne fra Ålborg stod for underholdningen under middagen og musikken til dansen.

Med ønsket om, at den voksende turisme også skulle komme Østervrå til gode, indrettede Handelsstands- og Borgerforeningen i samme måned en primitiv campingplads med toiletter på et stykke jord, som var stillet til rådighed af Hartman Skov, og som stødte op til anlægget. Pladsen blev ingen succes, men dog en begyndelse, idet den blev forløberen for en senere bedre indrettet og langt bedre besøgt campingplads for enden af sportspladsen ved Bredgade.

I 1969 blev det enstemmigt vedtaget at sælge Østervrå Anlæg til Torslev Kommune for 40.000 kr. Heraf forærede foreningen 35.000 kr. til den selvejende institution "Idrætshallen Østervrå" og 5.000 kr. til den ligeledes selvejende institution "Østervrå Børnehave". Sammen med de beløb, der indkom ved en sogneindsamling med tilslutning fra et overvældende stort antal borgere i både by og på land udgjorde disse penge forudsætningen for oprettelsen af to institutioner, som fik uvurderlig betydning for hele området.

Jo, det gik igen fremad for Østervrå. I løbet af en periode på godt ti år havde byen fået et varmeværk, en stor centralskole, en tandlæge, en nyrenoveret kro, en børnehave samt en idrætshal med svømmehal. Alt dette var ikke lykkedes uden visioner, ihærdighed, stædighed, viljeskraft og en stor arbejdsindsats, men først og fremmest ved sammenhold. Nu stod man godt rustet til den kommende kommunesammenlægning.

I 1979 tog Østervrå Håndværker- og Borgerforening navneforandring til det mere mundrette Østervrå Borgerforening.

Man var igen kommet ind i en rolig periode, hvor der ikke skete så meget, men hvor man helligede sig arbejdet med de traditionelle fester, og hvor Østervrå-revyen for første gang gik over brædderne i 1978 på Østervrå Kro.

Det blev en stor aften med 135 begejstrede tilskuere, som blev beværtet med stuvet hvidkål, frikadeller og røget landskinke efterfulgt af kaffe og bondepige med slør – alt sammen til den overkommelige pris af 30 kr. pr. person.

Nu var der skabt en ny tradition, som allerede det følgende år fik følgeskab af endnu én: Årets pris eller Sivsko-prisen, der var stiftet af Borgerforeningen, og som på revyaftenerne blev uddelt til en person, der ved sit virke var kommet til at betyde noget særligt for byen.

Den første modtager af prisen var Vald. P. Christensen, som under stort bifald fik overrakt en sivsko og en bjesk efter en hyldesttale på rim, forfattet af skoleinspektør Kjær og foredraget af Edel Jørgensen.

I 1983 stiftede Østervrå Revyen sin egen pris: Hymnen, der havde samme intention, som var gældende for sivskoprisen.

Ceremonien omkring Hymnen var ganske effektiv. I salen indfangede projektøren modtageren af den kommende hyldest, som pludselig befandt sig badet i lys. Derefter ledsagede nogle medlemmer af revyen den udvalgte op på scenen, hvor der var opstillet et fotografi af vedkommende i kæmpeformat. En veloplagt revytrup sang nu den til lejligheden digtede hymne, hvorefter modtageren fik overrakt en rød rose. Alt sammen meget spændende og stemningsfuldt.

De forskellige foreninger brugte dengang mange kræfter på at holde fester, der stort set alle henvendte sig til de samme mennesker – og med en lunken deltagelse til følge. Derfor besluttede man i 1982 at slå sig sammen og at sætte alle sejl til med en festuge i skolernes efterårsferie.

Dette fine samarbejde resulterede i en vaskeægte succes og en ny tradition: Østervrå Festuge, hvor der i ugens løb afvikles et væld af arrangementer og et brag af en fest lørdag aften som afslutning på en spændende og indholdsrig uge med noget for enhver smag.

I 1982 foregik denne festaften for første gang i Østervråhallen, hvor 600 gæster mødte op til fællesspisning og revy i den festpyntede hal.

Borgerforeningen var også med i andre gode tiltag, som dog ikke fik nogen lang levetid. Blandt dem var Østervrå Velkomstbog, som blev uddelt til alle husstande, hvorefter det var planen, at alle tilflyttere skulle modtage et eksemplar fra kommunen.

I 1990 blev der i forbindelse med udflytningen fra Holmen i København fabrikeret en Østervrå-folder, der blev udsendt til erhvervskontoret, turistkontoret, folkeregisteret og AJ-ejendomskontoret samt til alle sponsorerne. Den blev også afleveret personligt på Holmen, ligesom den kom med på en udstilling, man holdt i Frederikshavn som en slags lokkemad for det personale fra Holmen, der stod foran udflytning.

Borgerforeningen støttede også Østervrå Lokalradio, hvor adventistsamfundet havde sendetilladelse. Denne radio var et godt initiativ, for her fik byen en stemme udadtil, og her kunne politikerne komme til orde op til det kommende valg. Der var i det hele taget en god og alsidig programflade, og radioen havde mange lyttere. Det er imidlertid et kæmpearbejde at holde sådan en lokalradio i luften ved udelukkende frivillig arbejdskraft, og bl.a. derfor fik radioen desværre kun nogle få års levetid.

I 1988 indledtes Jens Aagaards formandsperiode, som kom til at strække sig over 13 år. Et motto for en god borgerforening må være, at den tager del i byplanlægning og ved henvendelser til kommune, amt og boligforeninger søger at få indflydelse på, hvordan og i hvilken retning en by skal udvikle sig. Det motto har man også fulgt i Østervrå, hvad der efterhånden resulterede i modning og salg af mange byggegrunde, i opførelse af leje- og

andelsboliger, i en rundkørsel og andre tiltag, som fremmer trafiksikkerheden. Nye kvarterer skød op, og byen voksede.

Der blev opsat postkasse og læskur ved busholdepladsen og senere blev der opstillet et hårdt tiltrængt cykelstativ samme sted.

Man var engageret i oprettelsen af fællesantennen, og der kom ordnede forhold på containerpladsen, som senere blev flyttet uden for byen.

Til glæde for alle i Østervrå havde foreningen også overskud til at gå ind i et ny og spændende projekt, som fik titlen "Projekt Byforskønnelse".

Et af de første resultater af dette arbejde udsprang af samarbejdet med kunstneren Kirsten Jensen, Astrup, som ud fra forslaget "Karen – 11 år" skabte en smuk skulptur, der blev anbragt på hjørnet af Vrængmosevej og Hjørringvej. Afsløringen fandt sted lørdag den 2.-12.-1989 kl. 11.

Der var mødt mange op, og efter velkomst af Jens Aagaard var det kommunens afgangende borgmester,

Frede Fredborg, der stod for afsløringen. Han ønskede tillykke med initiativet og resultatet og glædede sig over at komme ud til sådan en begivenhed i den sidste måned af hans borgmestertid. Herefter fortalte Kirsten Jensen lidt om skulpturen "Karen", ligesom hun også fik ordet ved den efterfølgende sammenkomst på Borggården for en indbudt kreds. Hun sagde bl.a.: "Skulpturen er et barn, og motivet er ikke valgt tilfældigt men inspireret af, at Østervrå – især på grund af institutionen Bødkergården – er blevet udnævnt til "Årets børneby 1989".

Til slut rettede Jens Aagaard en tak til de virksomheder og pengeinstitutter, der havde støttet projektet økonomisk: Sparekassen Nordjylland, Egnsbank Nord, EBJ-glas og Præfa-byg.

Østervrå Borgerforening havde selv bidraget med 5.000 kr.

I eftersommeren 1992 fik Borgerforeningen tilladelse fra amtet til etablering af en sø til opsamling af overfladevand fra Hallen, fodboldbanen og naturlegepladsen inden dets videre løb ud i Voer Å. Det vakte en særlig glæde hos sportsfiskerne, og søen kom senere til at indgå i et stisystem, der blev lagt ud over mosen.

I forbindelse med arbejdet med søen kom der idéer frem til forskønnelse af området, og i april måned 1993 fremlagde Kjeld Pedersen således en spændende plan om et skovparti, en byskov, som skulle etableres på det høje niveau mellem sportspladsen og den nye sø.

Ligeledes forelå der en plan fra børnehaven Bødkergården angående beplantning af arealet omkring søen. De to forslag blev positivt modtaget, og man nedsatte et udvalg for samordning og udførelse af hele projektet. Arbejdet kom i gang, og beplantning og såning af græs var overstået i foråret 1994 – fjorten år efter fremkomsten af de første planer om en sø.

Skoven blev desværre ikke så stor som planlagt og hører nok snarere ind under kategorien "lund", men den forskønner landskabet og skaber sammen med søen et rekreativt område, og dermed var man nået et skridt videre i "Projekt byforskønnelse".

Nu manglede der et navn til søen. I forbindelse med byjubilæet i 1999 blev der derfor udskrevet en konkurrence om at finde et godt navn, og blandt de indkomne forslag valgte man det smukke navn "Skovsøen".

Ved et møde på biblioteket i november måned 1992 besluttede man efter forslag af bibliotekar Knud Hjørnholm at arrangere et "Tour de pedal" løb fem gange i løbet af den kommende sommer. "Tour de pedal" blev afviklet i samarbejde med det daværende Torslev Aktivitetscenter, og deltagerne kørte ud fra Østervrå ad forskellige ruter på 5-15 km. Løbet blev en stor succes med 50-80 deltagere pr. gang. Det fortsatte derefter i nogle år, og efter en

pause er det senere blevet taget op igen og kører nu videre i et andet regi. Gennem 90erne kæmpede Østervrå Borgerforening en desperat, men håbløs kamp for at bevare byens kro som hotel og spisested. Kampen blev imidlertid mere og mere håbløs, og i 1997 var borgerforeningen selv med til at give kroen dødsstødet. Det skete, da den sammen med handelsstandsforeningen accepterede, at Sæby Byråd ophævede en gammel tinglysning på ejendommen, som krævede, at der skulle være hoteldrift på stedet. Det havde foreningen tidligere modsat sig, men den strakte våben, da det efterhånden blev mere og mere indlysende, at det var umuligt at drive krovirksomhed i den skrækkeligt misligholdte bygning, der havde udviklet sig til at blive en skamplet for byen. Dermed var der givet grønt lys for nedrivning af ejendommen og opførelse af den flotte bygning med bagerforretning, bageri og beboelse, der er blevet en pryd for hovedgaden.

For enden af Bredgade etableredes der i sommeren 1993 en primitiv teltplads med shelters. Målgruppe var primært cykelturister. Eftersom pladsen havde fået en lidt sen start, blev den ikke nogen succes det første år, men allerede året efter var teltpladsen godt besøgt. I juli måned 1994 var der således gæster hver nat med et til flere telte.

Toiletforholdene var dog ikke de bedste, og i håb om at tiltrække flere turister, lagde Borgerforeningens bestyrelse om vinteren planer om at få bygget en rigtig toiletbygning samt at få lavet en bålplads til campisterne.

Amtet var venligt stemt og bevilgede 19.226 kr. ekskl. moms til toiletbygningen, hvis opførelse hermed var sikret. Med en sådan bygning, tilsluttet byens kloaksystem, ville campingpladsen blive endnu et aktiv for byen, og samtidig ville det ikke mindst blive en lettelse for den person, der havde til opgave at tømme toiletpanden.

Jens Jensens forretning